

ZÁVĚR

Juda Halevi napsal svým celým srdcem desítky, ba stovky básní a popsal celý filozofický systém s cílem přesvědčit *am jisrael*, žijící v diaspoře (tedy v galutu), že jejich místo je v *Erec Jisra'el*. Přesvědčit je o tom, že jedině tam jsou Židé skutečně blízko svému B-hu, jedině tam mohou naplnit své poslání vyvoleného národa a svoji část Smlouvy, kterou uzavřeli jako národ na Sinaji. Konec konců Izrael je částí oné *Země zaslíben*, o jejímž darování Hospodinem izraelitům čteme opakovaně v samotné Tóře. Halevi na základě vlastní zkušenosti viděl stále znovu a znovu se opakující období časů tragických pro Židy, časů, které se nevyhnou snad žádné generaci. Nemodlí se snad Židé směrem k Jeruzalému, nemodlí se snad za obnovení slávy Izraele a Jeruzaléma? Zároveň ale respektoval, že rozhodnutí je na každém individuálně. Ale cítil jako naprostou nutnost uskutečnit to, o čem byl sám tak pevně přesvědčený a vydal se na cestu, aby vykonal *aliju*, neboť jeho cesta do Země zaslíbená nebyla pouhou poutí (z poutě se poutníci navracejí zpět do svých domovů), ale skutečnou *alijou*. Halevi chtěl zemřít v zemi praotců, ve svaté zemi Erec Jisra'el, tam kde byl podle svého přesvědčení svému Hospodinu nejbliže.

Moje práce se zabývá životem a dílem Judy Haleviho. Důraz je položen na takové události jeho života a na taková díla, která ilustrují fakt, že na svoji závěrečnou cestu se Halevi vnitřně připravoval velice dlouho. I když prožil zřejmě velice klidné a šťastné dětství a mládí, i když byl celý život poměrně dobře hmotně zajištěný, i když získal už za svého života značný věhlas a uznání, přesto pociťoval vnitřní neklid a nespokojenost se svým životem, který se mu zdál nenaplněný a nepatřičně prožívaný. Halevi velice miloval Andalusii a s těžkým srdcem opouštěl nejen zemi svých předků, ale i svoji (byť nepříliš početnou) rodinu. O tom jak mimořádný a nezvyklý jeho čin byl, svědčí i to, že se na cestu vydal sám, což zřejmě znamená, že se mu nepodařilo nikoho přesvědčit, aby ho doprovázel. Cesta do Erec Jisra'el v té době nebyla rozhodně bezpečná, ani jednoduchá. Cestování po moři i po souši znamenalo snášet nepřízeň a rozmary počasí, stejně tak jako život ohrožující přítomnost banditů a lupičů. Samotný cíl, Jeruzalém, byl v rukou křižáků a Židům bylo zapovězeno ve městě přebývat.

Ačkoliv od života Haleviho uplynula dlouhá staletí (více než 900 let), většinu té doby byl Halevi znám jako autor svého jediného filozofického díla Kuzari a určitého omezeného počtu básní, které se zachovaly hlavně v liturgii. O jeho životě nebylo známo téměř nic a o jeho smrti se zachovala pouze legenda. Teprve v 19. století došlo k zásadním a nečekaným

objevům, které nám přinesly nové znalosti o jeho životě a zejména obrovské množství jeho básní. „Načasování“ tohoto objevu obdivuhodně korespondovalo se vznikem sionismu, který Haleviho přijal jako svého, a podnítil tak nový život díla tohoto excelentního hebrejského básníka a filozofa.

Chce se věřit, že Halevi se na konci svého života do Jeruzaléma skutečně dostal a zažil ono obdivuhodné a speciální kouzlo, *genius loci*, toho místa. I kdyby se tak nestalo, představme si, že by Juda Halevi navštívil dnešní Izrael a uviděl milióny Židů žijících v Zemi zaslíbené, v Erec Jisra'el, modlicích se u Zdi nářků v Jeruzalémě a studujících také jeho texty v ješivách a školách. Jistě by to považoval za zázrak. Zázrak, ke kterému přispěl svým životem i dílem také on sám.